

PRACTICI EDUCATIONALE DE DOBÂNDIRE A COMPETENȚELOR CURRICULARE PRIN INTERMEDIUL AFORISMELOR LA DISCIPLINELE ȘTIINȚELOR DESPRE NATURĂ

VERINGĂ Tamara,

profesor de biologie, geografie, chimie, grad didactic unu; IP Gimnaziul Covurlui

ORCID: 0000-0002-4366-5841

Abstract. *Aphorisms are worth cherishing because they exert a strong influence on the development of the human personality intellectually, morally and aesthetically. The didactic exploration of aphorisms through innovative technologies in science classes is valuable due to the fact that it contributes to the complex education of the student, combining both the cognitive and affective-motivational dimensions. Some aphorisms contain ideas and theories from different periods of human development and guide the student to develop critical thinking and creative skills. Sometimes by means of an aphorism it is possible to achieve the simultaneous achievement of operational objectives of a cognitive, participative and affective level.*

Keywords: *aphorisms, principle of causality, reasoning, development of lacunar statement*

Rezumat. *Aforismele sunt demne de prețuit deoarece exercită o influență puternică asupra dezvoltării personalității umane în plan intelectual, moral și estetic. Explorarea didactică a aforismelor prin tehnologii inovative la orele științelor despre natură este valoroasă datorită faptului că contribuie la educarea complexă a elevului, îmbinând atât dimensiunea cognitivă cât și cea afectiv-motivațională. Unele aforisme conțin în ele idei și teorii din diferite perioade ale dezvoltării umane și orientează elevul spre dezvoltarea gândirii critice și abilităților creatoare. Uneori prin intermediul unui aforism se poate de parcurs realizarea simultană a unor obiective operaționale de nivel cognitiv, participativ și afectiv.*

Cuvinte cheie: *aforisme, principiul cauzalității, raționamentul, dezvoltarea enunțului lacunar*

Activitățile elevilor sunt bazate pe probleme, întrebări și situații de învățare variate. Învățarea pe de rost își are importanța și beneficiile ei, însă nu mai este eficientă pentru a face față diverselor provocări. Explorarea aforismelor la lecție pregătește mintea elevului pentru munca complexă, să se descurce în situațiile problematice în care se află. Aforismele, în activitățile didactice, țin locul gimnasticii cognitive, elevii își antrenează memoria, atenția, gândirea critică, deprinzând Artă de a TRĂI în LIMBA ROMÂNĂ, oferă posibilitatea de a surprinde bogăția stilistică a limbii materne pentru că, vorbind-o creăm pledoaria pentru continua ei existență. Aforismele incluse în demersul didactic al lecției sunt asemenea semințelor ce încolțesc în solul fertil, se dezvoltă și dau roada

așteptată. În acest context, ca profesor, am menirea să surprind elevii și să am o multitudine de așteptări de la ei: să dezvolte enunțul, să completeze enunțul lacunar, să aplice principiul cauzalității, să parafrazeze enunțul. Sarcinile didactice bazate pe aforisme sunt binevenite în cadrul diverselor tipuri de lecții și în diferite etape a lecției. Unele pot avea rol de motivare a elevilor să studieze.

I. Principiul cauzalității: De ce? Din ce cauză?

Elevii sunt capabili să deducă, să explice, să argumenteze

Exemple pentru disciplina GEOGRAFIE:

a) „Nu soarele răsare, răsărim noi în fața soarelui.” I. Mânăscurtă

b) Arborii seculari sunt martorii trecutului.

c) Cu cât omul este mai stăpân pe vânt, pe apă, pe abur, și-și face din ele slugi muncitoare, cu atât civilizația este mai înaltă. M. Eminescu

Exemple pentru disciplina BIOLOGIE

a) „Vrabia nu zboară după fluturi. Așteaptă să se facă.....omizi.” E. Tarlapan

b) „Cu galben și cu roșu își coase codrul ia”. I Pillat

c) „O nouă lume , zice-se în cărțile vechi, s-a pornit tot de la o familie. O nouă lume o zidesc două ființe.” V. Vasilache

Exemple pentru disciplina EDUCAȚIE PENTRU MEDIU

a) Nu fiecare cocor are norocul să-și revadă cuibul în care s-a născut. (George Meniuc)

b) Ar trebui să fim înțelepți, adică să ne cunoaștem măsura și locul în biosferă. (M. Garaz)

c) Vin arșiți ce nu sunt ale verii. Vin friguri ce nu sunt ale iernii. Vin boli ce nu sunt ale lumii. (Gr. Vodă).

II. Raționamentul. Etapele dezvoltării raționamentului

- **Premisa** – elevul analizează ideea de bază.

- **Informarea** – elevul devine consumator de informație.

- **Derivarea altor idei** – elevul deduce concluzii.

- **Performarea** – elevul devine creator de informație.

Exemple pentru disciplina CHIMIE

Dezvoltarea raționamentului: Elevii vor fi capabili să opereze, în diferite situații de comunicare, cu elementele de limbaj chimic, manifestând corectitudine și deschidere în utilizarea limbajului chimic.

Exemple de raționamente:

1. Un savant în laboratorul său nu este doar un tehnician; este și un copil pus în fața unor fenomene naturale care îl impresionează ca o poveste cu zâne, (Mari Curie) *deoarece* ...
2. Neutronii sunt rezultatul unei foarte îndelungate meditații ale geniului uman, *deoarece*...

3. Larg își întinde chimia brațele în toate domeniile omenești (Hubart), *deoarece....*
4. Consider natura un vast laborator chimic în care sunt formate tot felul de compoziții și de descompuneri (Antoine Laurent Lavoisier), *deoarece....*
5. Focul este o ființă, dacă nu respiră oxigen moare (Cornel Popa), *deoarece....*
6. Chimia este o știință care va avea asupra vieții o influență imensă și o amplă amplificare, *deoarece.....*
7. Noi, oamenii, apă vie suntem, *deoarece....*
8. Consider natura un vast laborator chimic în care sunt formate tot felul de compoziții și de descompuneri (Antoine Laurent Lavoisier), *deoarece....*
9. Focul este o ființă, dacă nu respiră oxigen moare (Cornel Popa), *deoarece....*
10. Chimia este o știință care va avea asupra vieții o influență imensă și o amplă amplificare, *deoarece.....*
11. Noi, oamenii, apă vie suntem, *deoarece....*

III. Completarea enunțului lacunar

După miros cunoști o ..., / Ciocârlia după ...,

Aurul după ..., / Iar omul după

Răspuns: floare; cânt; culoare; cuvânt

Interdisciplinaritate: a) Descoperiți domeniile de cunoaștere din vers.

b) Deduceți termenii conținuturilor tematice pentru fiecare domeniu.

Domeniul Biologie - Sistemul sensorial: olfactiv-mirosul florii; auditiv-cântul ciocârliei; vizual-culoarea metalului.

Domeniul Chimie - a) Proprietate fiziologică: mirosul specific al substanței din floare;

b) Proprietate fizică: culoarea metalului aur.

Domeniul Limbă și literatură română – Tipul de rimă: încrucișată; substantive: floare, cânt, culoare, cuvânt; numărul substantivelor: singular; genul substantivelor: feminin: floare, culoare; neutru: cânt, cuvânt.

Domeniul Educație pentru societate – Calități umane: cuvântul spus- omul prin comunicare își descrie calitățile.

Concluzii

1) Prin intermediul aforismelor la orele disciplinelor despre natură elevii dobândesc competențe intelectuale, metodologice, de comunicare științifică, comportamentale și estetice.

2) Aforismele sunt analizate prin prisma tehnologiilor didactice interactive, fiind orientate spre corelarea limbajelor mai multor discipline școlare și formarea competențelor de tip transdisciplinar,

deoarece stau la baza unei educații viabile, iar „O educație viabilă nu poate fi decât o educație integrală a omului.” Basarab Nicolescu

3) În explorarea aforismelor, profesorul urmărește actualizarea, problematizarea, sistematizarea, conceptualizarea, aprofundarea, transferul cunoștințelor, pe când elevul exploarează, explică, esențializează, exersează, își extinde cunoștințele generând noi idei.

Bibliografie:

1. GUZUN, E. Dezvoltarea competențelor de a învăța să înveți prin intermediul tehnicilor interactive în cadrul orelor de biologie. În: *Învățătorul Modern*, „Tipografia Centrală”, Chișinău, 2020. Nr. 5. p. 14-16.
2. TRELEA, I. Valorizarea interdisciplinarității chimiei și disciplinelor înrudite prin metodologii interactive. În: *Învățătorul Modern SA* „Tipografia Centrală”, Chișinău, Nr. 6, 2020. p. 8-14.
3. CARTALEANU, T., COSOVAN, O., GORAȘ-POSTICĂ, V., LÎSENCO, S., SCLIFOS, L. Formare de competențe prin strategii didactice interactive, *PRO DIDACTICA*, 2008.
4. MINISTERUL EDUCAȚIEI CULTURII ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA CURRICULUM NAȚIONAL CHIMIE Clasele VII-IX, Chișinău, 2022.